

B9-0096/2024

1.2.2024

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

suullisesti vastattavan kysymyksen B9-0000/2024 johdosta

työjärjestyksen 136 artiklan 5 kohdan mukaisesti

assosiaatiosopimuksista kolmansien maiden osallistumiseksi unionin ohjelmiin
(2023/3018(RSP))

Jean-Lin Lacapelle

ulkoasiainvaliokunnan puolesta

Christian Ehler

teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan puolesta

B9-0096/2024

Euroopan parlamentin päätöslauselma assosiaatiosopimuksista kolmansien maiden osallistumiseksi unionin ohjelmiin (2023/3018(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 218 artiklan,
- ottaa huomioon tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä asetusten (EU) N:o 1290/2013 ja (EU) N:o 1291/2013 kumoamisesta 28. huhtikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/695 (Horisontti Eurooppa -asetus)¹ sekä assosiaatiosopimuksia koskevan lausuman, joka sisältyy parlamentin kantaan kyseisestä asetuksesta ensimmäisessä käsittelyssä 17. huhtikuuta 2019²,
- ottaa huomioon Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen³,
- ottaa huomioon Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin välillä tehdyn sopimuksen Uuden-Seelannin osallistumisesta unionin ohjelmiin⁴,
- ottaa huomioon luonnoksen Euroopan unionin ja Färsaarten hallituksen väliseksi sopimukseksi Färsaarten osallistumisesta unionin ohjelmiin⁵,
- ottaa huomioon 9. syyskuuta 2022 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2022/1526 luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Kanadan kanssa Kanadan unionin ohjelmiin osallistumisen yleisiä periaatteita ja Kanadan assosioitumista tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa – puiteohjelmaan (2021–2027) koskevan sopimuksen tekemiseksi⁶,
- ottaa huomioon 15. toukokuuta 2023 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2023/1081 luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Japanin kanssa Japanin osallistumista unionin ohjelmiin säätelevistä yleisistä periaatteista ja Japanin assosioitumisesta tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaan ”Horisontti Eurooppa” (2021–2027)⁷,
- ottaa huomioon 15. toukokuuta 2023 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2023/1093 luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Korean tasavallan kanssa Korean tasavallan

¹ EUVL L 170, 12.5.2021, s. 1.

² Euroopan parlamentin kanta ensimmäisessä käsittelyssä 17. huhtikuuta 2019 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta ”Euroopan horisontti” ja sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevista säännöistä (EUVL C 158, 30.4.2021, s. 184).

³ EUVL L 321, 29.11.2016, s. 3.

⁴ EUVL L 182, 19.7.2023, s. 4.

⁵ EUVL L 154, 7.6.2022, s. 4.

⁶ EUVL L 237, 14.9.2022, s. 17.

⁷ EUVL L 144, 5.6.2023, s. 58.

unionin ohjelmiin osallistumisen yleisiä periaatteita ja Korean tasavallan assosioitumista tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan (2021–2027) koskevasta sopimuksesta⁸,

- ottaa huomioon 20. marraskuuta 2010 tehdyn Euroopan parlamentin ja komission suhteita koskevan puitesopimuksen⁹,
- ottaa huomioon komissiolle esitetyn kysymyksen assosiaatiosopimuksista kolmansien maiden osallistumiseksi unionin ohjelmiin (O-000004/2024 – B9-0000/2024),
- ottaa huomioon työjärjestyksen 136 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 2 kohdan,
- ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan ja teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan päätöslauselmaesityksen,

Yleisiä huomioita

1. toteaa, että unionin ohjelmien saavutuksia voidaan rikastuttaa aktiivisella ja molempia osapuolia hyödyttävällä yhteistyöllä yhteiset demokraattiset arvot EU:n kanssa jakavien kolmansien maiden kanssa;
2. toteaa, että Horisontti Eurooppa on maailman suurin tutkimus- ja innovointiyhteistyöohjelma vuosina 2021–2027;
3. tukee sellaisten kolmansien maiden assosioitumista Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, joilla on hyvät tiede-, teknologia- ja innovointivalmiudet, ja toteaa, että tällainen yhteistyö edistää EU:n ulkoisen toiminnan yleistä vahvuutta ja tehokkuutta; kannustaa komissiota pyrkimään tekemään muita assosiaatiosopimuksia kolmansien maiden kanssa, koska tämä lisää EU:n kilpailukykyä maailmanlaajuisesti; korostaa tarvetta varmistaa, että kaikissa asiaankuuluvissa assosiaatiosopimuksissa noudatetaan Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ilmastotavoitteita;
4. korostaa, että kolmansien maiden assosioituminen EU:n ohjelmiin ei ole pelkkä tekninen toimi vaan pikemminkin poliittinen päätös, joka koskee assosioituneiden maiden suhteita EU:hun ja erityisesti Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta kysymystä tieteellisestä ja akateemisesta vapaudesta;
5. panee merkille perussopimuksissa vahvistetut säännöt, joita on noudatettava oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti institutionaalisen tasapainon säilyttämiseksi, sekä parlamentille annetun roolin; katsoo, että on noudatettava vilpittömän yhteistyön periaatetta, jolla taataan, että kaikki EU:n toimielimet avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvien tehtävien suorittamisessa, myös sen varmistamiseksi, että parlamentin näkökanta EU:n kansalaisten suorana edustajana otetaan paremmin huomioon;
6. asettaa kyseenalaiseksi komission lähestymistavan kolmansien maiden osallistumista unionin ohjelmiin koskevien kansainvälisten sopimusten tekemiseen, ja katsoo, että se

⁸ EUVL L 146, 6.6.2023, s. 18.

⁹ EUVL L 304, 20.11.2010, s. 47.

estää parlamenttia käyttämästä oikeuksiaan unionin kansainvälisten sopimusten tekemistä koskevissa menettelyissä;

7. kehottaa komissiota ja neuvostoa ottamaan parlamentin roolin täysimääräisesti huomioon, kun ne tekevät assosiaatiosopimuksia tämän uuden rakenteen mukaisesti, ja toimimaan perussopimusten mukaisesti;
8. korostaa, että parlamentin mahdollisuuksia antaa merkityksellinen suostumus kansainvälisille sopimuksille, jotka koskevat erityisesti tiettyjen maiden osallistumista unionin ohjelmiin, vaikeuttaa se, ettei tällaisissa sopimuksissa määrätä rakenteesta, joka takaa parlamentaarisen valvonnan tiettyyn unionin ohjelmaan assosioitumista koskevan hyväksyntämenettelyn mukaisesti;

Uuden-Seelannin ja Euroopan unionin väliset yhteistyö- ja assosiaatiosopimukset

9. panee merkille EU:n ja Uuden-Seelannin vahvat historialliset ja kulttuuriset siteet sekä erinomaiset kahdenväliset suhteet, jotka perustuvat yhteisiin demokraattisiin arvoihin ja moniin yhteisiin etuihin; arvostaa erittäin hyvää yhteistyötä kaupan, ulkopolitiikan, tutkimuksen ja innovoinnin alalla sekä monenvälisillä foorumeilla;
10. korostaa Uuden-Seelannin tärkeää roolia yhtenä EU:n keskeisistä samanmielisistä kumppaneista dynaamisella ja strategisesti ja taloudellisesti tärkeällä indopasifisella alueella; kehottaa syventämään yhteistyötä molemmille osapuolille tärkeillä aloilla, erityisesti ulkoasioissa; korostaa tässä yhteydessä EU:n ja Uuden-Seelannin jatkuvaa turvallisuusyhteistyötä, erityisesti, kun kyse on EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan mukaisista operaatioista; muistuttaa, että Uusi-Seelanti hyväksyi EU:n kannan kanssa yhtenevän kannan, jossa se tuomitsi Venäjän laittoman hyökkäyksen Ukrainaan ja tuki Ukrainaa antamalla apua ja ottamalla käyttöön pakotteita Venäjää vastaan;
11. korostaa lisäksi äskettäin tehtyä EU:n ja Uuden-Seelannin välistä vapaakauppasopimusta, jonka tarkoituksena on lujittaa entisestään kahdenvälisiä suhteita sekä vapauttaa ja helpottaa kauppaa ja investointeja, ja että se luo merkittäviä molemminpuolisia etuja ja taloudellisia mahdollisuuksia yrityksille ja kuluttajille ja siihen sisältyy Pariisin ilmasopimukseen liittyviä vahvoja ja sitovia sosiaalisia ja ympäristösitoumuksia; painottaa myönteistä roolia, joka Uudessa-Seelannissa olevilla eurooppalaisilla maahanmuuttajayhteisöillä voi olla Uuden-Seelannin ja EU:n välisten suhteiden syventämisessä;
12. toteaa, että EU:lla ja Uudella-Seelannilla on pitkä yhteinen historia tutkimusyhteistyössä; korostaa, että Uuden-Seelannin osallistuminen Horisontti 2020 -puiteohjelmaan on ollut erittäin tuloksellista, sillä 77 hanketta on saanut rahoitusta, ja että Uuden-Seelannin tutkijat ovat voineet osallistua kahteen aiempaan tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaan, seitsemänteen puiteohjelmaan ja Horisontti 2020 -puiteohjelmaan, mikä on osoitus Uuden-Seelannin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioitumisesta potentiaalisesti koituvista eduista;
13. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen vahvistaa EU:n ja Uuden-Seelannin kumppanuutta Uuden-Seelannin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioitumisen avulla, mikä vahvistaa entisestään yhteistyötä tutkimuksen ja innovoinnin alalla ja tekee Uudesta-

Seelannista EU:n tärkeimmän alueellisen kumppanin tieteen ja innovoinnin alalla; panee kuitenkin merkille, että ei ole säännöksiä, jotka mahdollistaisivat Uuden-Seelannin tulevan unionin ohjelmiin assosioitumisen asianmukaisen parlamentaarisen valvonnan;

14. huomauttaa, että Uuden-Seelannin osallistumisesta unionin ohjelmiin tehdyssä sopimuksessa komissio ja neuvosto antavat sopimuksella perustetulle sekakomitealle valtuudet hyväksyä pöytäkirjoja, jotka koskevat Uuden-Seelannin assosioitumista mihin tahansa unionin ohjelmaan, vaikka parlamentti vastustaa tätä oikeutta, jolla tosiasiallisesti annetaan sekakomitealle täytäntöönpanovaltaa olennaisten näkökohtien osalta; toteaa, että sekakomitealle siirrettyihin keskeisiin päätöksiin kuuluvat yksittäisiin ohjelmiin assosioitumisen laajuus sekä automaattista korjausmekanismia koskevat keskeiset määräykset;
15. pitää valitettavana, että sekakomitealla on valtuudet muuttaa pöytäkirjojen avulla kaikkia voimassa olevia assosiaatiopöytäkirjoja, joihin voi sisältyä myös arviointeihin, tarkastuksiin ja taloudellisiin sääntöjenvastaisuuksiin liittyvä määräyksiä; toteaa, että tällaiset muutokset tehtäisiin ilman parlamentin laajempaa osallistumista; toteaa, että antamalla hyväksyntänsä parlamentti tosiasiallisesti antaisi sekakomitealle rajoittamattoman valtuutuksen; huomauttaa, että neuvoston tehtävänä on seurata komission toimintaa sekakomiteassa, mutta se laiminlyö usein tämän tehtävänsä eikä raportoi parlamentille asianmukaisesti, mikä johtaa tällaisten kansainvälisten sopimusten valvonnan täydelliseen puutteeseen;
16. korostaa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan liittyviä assosiaatiosopimuksia koskevaa kantaansa sellaisena, kuin se hyväksyttiin Horisontti Eurooppa -asetuksen hyväksymisen yhteydessä annetussa lausumassa, ja korostaa, ettei tällaisilla sopimuksilla perustettuja elimiä pitäisi vapauttaa vaatimuksesta saada parlamentin tosiasiallinen hyväksyntä; katsoo, että kolmansien maiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan osallistumiseen liittyviä keskeisiä näkökohtia ei pitäisi siirtää tällaiselle elimelle;
17. on eri mieltä tästä kansainvälisiä sopimuksia koskevasta uudesta rakenteesta, joka ei anna parlamentille mahdollisuutta käyttää toimivaltaansa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan mukaisesti; katsoo, että tämä muodostaa esteen parlamentin oikeuksien toteutumiselle, heikentää tarvittavaa institutionaalista tasapainoa ja vaatii sen vuoksi muutoksia;
18. muistuttaa tässä yhteydessä, että SEUT-sopimuksen 218 artiklan 10 kohdassa määrätään, että parlamentille olisi tiedotettava välittömästi ja täysimääräisesti kyseisessä artiklassa tarkoitettujen kansainvälisten sopimusten neuvottelu- ja tekomenettelyn kaikissa vaiheissa ja että kuten Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, tämä sääntö on ilmaus demokraattisista periaatteista, joille unioni perustuu; korostaa erityisesti, että Euroopan unionin tuomioistuin on aiemmin todennut, että parlamentin osallistuminen lainsäädäntömenettelyyn ilmentää unionissa

perustavanlaatuista demokratian periaatetta, jonka mukaan kansalaiset osallistuvat vallankäyttöön kansanedustuslaitoksen välityksellä¹⁰;

19. muistuttaa tässä yhteydessä, että kyseiset sopimukset eivät ole ennakkotapauksia, koska ne mahdollistavat uudentyypisten kolmansien maiden osallistumisen, ja että ne tehdään ensimmäistä kertaa kaikki unionin ohjelmat kattavan yleisen sopimuksen kautta; korostaa, että aiemmin tällainen osallistuminen on järjestetty kutakin unionin ohjelmaa koskevalla erillisellä sopimuksella ja rajoitettu tiettyyn monivuotiseen rahoituskehukseen; korostaa, että koska nämä sopimukset ovat luonteeltaan uudenlaisia, parlamentilta puuttuu asiaankuuluvia tietoja, joiden avulla voitaisiin arvioida mielekkäästi niiden mahdollista vaikutusta unionin nykyisiin tai tuleviin ohjelmiin;
20. katsoo tässä yhteydessä, että parlamentin olisi voitava asianmukaisesti varmistaa kansalaisten osallistuminen päätöksentekoprosessiin, kun otetaan huomioon näiden kansainvälisten sopimusten rakenne, jossa päätös kolmannen maan assosioitumisesta tiettyyn ohjelmaan, mukaan luettuna assosioitumisen laajuus, tehdään vasta tulevaisuudessa, usein kauan sen jälkeen, kun parlamentti on antanut hyväksyntänsä alkuperäisen sopimuksen tekemiselle kyseisen kolmannen maan kanssa;
21. toteaa, että sen kantaa komission lähestymistapaan ei pitäisi tulkita vastalauseeksi Uudelle-Seelannille tai vakiintuneelle ja vahvalle yhteistyölle, jota tämän maan ja EU:n välillä on aina tehty;

Muiden samannimisten maiden osallistuminen unionin ohjelmiin

22. pitää valitettavana, että Färsaarten osallistumista koskeva sopimusluonnos ja ehdotetut Kanadan, Korean tasavallan ja Japanin assosioitumista koskevat sopimukset vastaavat rakenteeltaan Uuden-Seelannin kanssa tehtyä sopimusluonnosta; kehottaa, että komissio pidättäytyy estämästä parlamenttia käyttämästä oikeuttaan hyväksyä mikä tahansa unionin ohjelmaan liittyvä assosiaatio ja että assosiaatiosopimukset uusien kumppanien kanssa tehdään vasta, kun parlamentti on voinut käyttää oikeuttaan merkitykselliseen hyväksyntään;
23. pitää huolestuttavana, että äskettäin Yhdistyneen kuningaskunnan hyväksi sovittu automaattinen Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoitusosuuden alennus, jota sovelletaan, mikäli Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuminen ohjelmaan on ”odotettua vähäisempää”, on johtanut epä johdonmukaisuuksiin EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan kauppaa- ja yhteistyösopimuksen määräysten kanssa, joille parlamentti antoi hyväksyntänsä;

Tulevat toimet

24. muistuttaa, että Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista tehdyn puitesopimuksen mukaisesti parlamentille olisi tiedotettava välittömästi ja täysimääräisesti kaikista kansainvälisten sopimusten neuvottelu- ja tekovaiheista;

¹⁰ Unionin tuomioistuimen tuomio 29.10.1980, Roquette Frères v. neuvosto, asia C-138/79, ECLI:EU:C:1980:249, 33 kohta, ja tuomio 24.6.2014, parlamentti v. neuvosto, asia C-658/11, ECLI:EU:C:2014:2025, 81 kohta.

25. kehottaa komissiota toimittamaan sille säännöllisesti yksityiskohtaisia kertomuksia sopimusten täytäntöönpanosta, kuten ajantasaistettuja tietoja esimerkiksi saavutetuista välitavoitteista, kohdatuista haasteista, kolmansien maiden yhteisöjen ehdotusten onnistumisasteesta, kolmansien maiden vuotuisista rahoitusosuuksista, talousarvion toteuttamisesta ja tarkastustuloksista;
26. kehottaa komissiota käynnistämään neuvottelut sellaisesta toimielinten välisestä sopimuksesta, jossa vahvistettaisiin yleiset periaatteet, joiden mukaan parlamentti valvoo demokraattisesti kolmansien maiden osallistumista unionin ohjelmiin koskevien sopimusten täytäntöönpanoa;
27. toivoo, että komissio selventää tilannetta ja antaa asianmukaisen ja tyydyttävän vastauksen parlamentin suullisesti vastattavaan kysymykseen, jotta suostumus voidaan antaa; on valmis tekemään täysimääräistä yhteistyötä komission ja neuvoston kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi;
 - o
 - o o
28. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.